

ภาคผนวก ฐ

การเตรียมวางผังพื้นที่ว่างร่ำง (ส่งวิญญาน)

การเตรียมวางชั้นวางร่าง (ส่งวิญญาณ)

โดย ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

นักวิชาการสาธารณสุข ระดับชำนาญการ โรงพยาบาลอำนาจเจริญ

แพทย์ทางเลือกวิถีพุทธและครูฝึกแพทย์แผนไทย สถาบันบุญนิยม

การศึกษาและอบรม

1. ปริญญาตรีวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช
2. ปริญญาตรีวิทยาศาสตร์สุขภาพ บริหารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช
3. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีการแพทย์แผนไทย, แนวคิดและทฤษฎี
การแพทย์แผนไทย, เวชกรรมแผนไทย, เกษตรพอเพียงศาสตร์, ธรรมานามัยและสังคม
วิทยาการแพทย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
4. อบรมด้านการแพทย์ทางเลือกจากประเทศมาเลเซียและจีนได้ห้าวัน
5. ปริญญาโท สาขาพัฒนาบูรณาการศาสตร์ (เศรษฐกิจพอเพียง) มหาวิทยาลัย
อุบลราชธานี ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเจ็บป่วยกับการดูแลสุขภาพตาม
แนวเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลักแพทย์ทางเลือกวิถีพุทธของศูนย์เรียนรู้สุขภาพพึ่งตน
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง สวนป่านาบุญ อำเภอคอนสาร จังหวัดมุกดาหาร”
6. ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาสาธารณสุขชุมชน ด้วย
ผลงานการค้นพบและเผยแพร่การแพทย์วิถีธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

คำนำ

การเตรียมวางชั้น (ส่งวิญญาณ) ให้สงบผาสุก เป็นสิ่งที่ประ โยชน์ต่อผู้ป่วยและญาติ เป็นอย่างยิ่ง ผู้เขียนเคยมีประสบการณ์ส่งวิญญาณผู้ป่วยให้วางชั้นด้วยความสงบอยู่พอสมควร โดยอาศัยการศึกษาธรรมะและศึกษาจากครูบาอาจารย์ บูรณาการเข้ากับองค์ความรู้ในการดูแลสุขภาพ

ซึ่งเดิมที่ผู้เขียนไม่ได้คิดที่จะเขียนเรื่องการวางชั้นวางร่าง (ส่งวิญญาณ) เลย แต่ก็มีหลายท่านเรียกร้องให้ผู้เขียนบรรยายเรื่องนี้อยู่เสมอ พอบรรยายเสร็จก็บอกว่าเป็นประโยชน์นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ แต่ก็จำไม่ได้ จึงเสนอให้ผู้เขียนพิมพ์เป็นหนังสือ บทความหรือเอกสาร ประกอบกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลปทุมธานี ทำโครงการเพื่อที่จะมาศึกษาเรียนรู้เรื่องนี้ โดยเฉพาะ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในโรงพยาบาล โดยมาฝึกฝนอบรม ระหว่างวันที่ 9-15 สิงหาคม 2552 ณ ศูนย์เรียนรู้สุขภาพพึ่งตนแนวเศรษฐกิจพอเพียง สวนป่าอนุญ อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร (หน่วยแพทย์ทางเลือกวิฑูรย์ โรงพยาบาลอำนาจเจริญและสถาบันบุญนิยม)

ผู้เขียนเห็นว่าสิ่งนี้น่าจะพอเป็นประโยชน์บ้างจึงได้เขียนเผยแพร่ หวังว่าท่านผู้อ่านคงจะพอได้ประโยชน์บ้างตามสมควร

เราทั้งสองพี่น้องกัน

หมอเขียว : ใจเพชร กล้าจน

การเตรียมวางขั้นวางร่าง(สังวิญญาณ) 4 ขั้นตอน

1. สังเกตอาการของการใกล้วางขั้นวางร่าง
2. ลดความทุกข์ทรมานทางกายให้มากที่สุด
3. ประคองสติสู่การวางขั้นวางร่าง
4. ประคองสติญาติ

1. สังเกตอาการของการใกล้วางขั้นวางร่าง

ในคนทั่วไปเมื่อใกล้ถึงเวลาที่จะวางขั้น (เสียชีวิต) มักจะมีอาการร้อน (หายาง) นำเด่นในทางพุทธศาสนาหรือแพทย์แผนไทย จะบอกว่าเป็นอาการไฟธาตุใกล้แตกดับ แล้วตามด้วยเย็น (หยิน) นำเด่น คือ อาการร้อนที่สุดตีกลับเป็นเย็น

ตัวอย่างอาการร้อน (หายาง) นำเด่น ได้แก่ สัญญาณชีพ (การหายใจ ชีพจร ความดันโลหิต อุณหภูมิ) แรงผิดปกติและมักไม่สม่ำเสมอ เช่น หายใจ หอบแรงเร็วผิดปกติ จังหวะไม่สม่ำเสมอ ชีพจร แรงเร็วผิดปกติ จังหวะไม่สม่ำเสมอ ความดันโลหิต สูงผิดปกติ อุณหภูมิ ของร่างกาย สูงผิดปกติ (บางครั้งอาจวัดด้วยปรอทไม่ผิดปกติ แต่ผู้ป่วยรู้สึกร้อนมากผิดปกติหรือเราสัมผัสจะรู้สึกร้อนผิดปกติ) มักมีอาการเพ้อ เบลอ หลงลืม กระสับกระส่าย ตาลอย ตาเหลือก แข็งเกร็ง ชักกระตุกตามร่างกายร่วมด้วย อาจเป็นเพียงบางอาการหรือหลายอาการร่วมกันก็ได้ หลังจากนั้นก็จะตีกลับเป็นอาการเย็น (หยิน) นำเด่น

ตัวอย่างอาการเย็น (หยิน) นำเด่น ได้แก่ สัญญาณชีพเบาผิดปกติ จังหวะไม่สม่ำเสมอ เช่น หายใจ ช้าเบาผิดปกติ จังหวะไม่สม่ำเสมอ ชีพจร ช้าเบาผิดปกติ จังหวะไม่สม่ำเสมอ ความดันโลหิต ต่ำผิดปกติ อุณหภูมิ ของร่างกายเย็นผิดปกติ (บางครั้งอาจวัดด้วยปรอทไม่ผิดปกติ แต่ผู้ป่วยรู้สึกเย็นมากผิดปกติหรือเราสัมผัสจะรู้สึกเย็นผิดปกติ) มักมีอาการบวมเย็นเขียวคล้ำตามปลายมือ ปลายเท้า ริมฝีปากหรือตามส่วนอื่น ๆ ของร่างกาย เคลื่อนไหวตัวได้น้อย พูดน้อย ตาลอย เบลอ หลงลืม อาจเป็นเพียงบางอาการหรือหลายอาการร่วมกันก็ได้

ถ้าเราไม่สามารถแก้ไขทั้งสองอาการได้ ผู้ป่วยก็จะวางแขน (เสียชีวิต) บางคนอาจวางแขนด้วยอาการร้อนเด่น บางคนอาจวางแขนด้วยอาการเย็นเด่น บางคนอาจวางแขนด้วยอาการร้อนและเย็นแทรกพร้อมกัน

กรณีผู้ปฏิบัติธรรมที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบหรือผู้ที่ดูแลสุขภาพตัวเองได้ดี อาการก่อนวางแขนหรือเสียชีวิตจะต่างจากคนทั่วไป ก็คืออาการก่อนวางแขนทั้งร้อนและเย็นจะไม่เด่น ความทุกข์ทรมานมีน้อย บางครั้งมีอาการปกติเหมือนคนธรรมดา แต่เจ้าตัวจะรู้ตัวว่าใกล้เวลาวางแขนแล้ว พลังชีวิตเริ่มลดลงแล้ว เร็วแรงกำลังจะค่อย ๆ ลดลง ร่างกายจะค่อย ๆ ลดการทำงานลง ลดการเคลื่อนไหวลง ค่อย ๆ นิ่งสงบ แล้ววางแขนด้วยความสงบสบาย

2. ลดความทุกข์ทรมานทางกายให้มากที่สุด

ทำให้ผู้ป่วยเกิดสภาพที่รู้สึกสบายหรือลดความทุกข์ทรมานทางกายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ด้วยการปรับสมดุลร้อนเย็น เช่น การกดนวดเบา ๆ ถ้าผู้ป่วยร่างกายร้อนเกินหรือรู้สึกไม่สบายจากอาการร้อนเกินก็เอาผ้าชุบน้ำเย็นหรือสมุนไพรฤทธิ์เย็นมาเช็ด ถ้าร่างกายเย็นเกินหรือรู้สึกไม่สบายจากอาการเย็นเกินก็เช็ดตัวด้วยน้ำอุ่นหรือสมุนไพรฤทธิ์เย็นผ่านไฟหรือสมุนไพรฤทธิ์เย็นผสมฤทธิ์ร้อนหรือสมุนไพรฤทธิ์ร้อนอย่างเดียว ตามแต่สภาพร่างกายและความรู้สึกสบายของผู้ป่วย

รวมถึงการปรับสมดุลด้วยวิธีการอื่น ๆ เช่น การปรับสมดุลแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้วยเทคนิค 9 ข้อ ตามหลักการแพทย์ทางเลือกวิถีพุทธ (บุญนิยม) ซึ่งท่านสามารถติดตามรายละเอียดได้ในหนังสือเทคนิคการดูแลสุขภาพแนวเศรษฐกิจพอเพียง/ ยอดยาคี สุขภาพดีวิถีพุทธ / ถอดรหัสสุขภาพ/ ความลับฟ้า/ มาเป็นหมอดูแลตัวเองกันเถอะ ซึ่งควรเลือกวิธีการที่ไม่รบกวนความสงบของผู้ป่วยมากเกินไป และสามารถลดความทุกข์ทรมานหรือผู้ป่วยรู้สึกสบายกายสบายใจที่สุด

กรณีที่แพทย์แผนปัจจุบันวินิจฉัยว่าผู้ป่วยไม่มีโอกาสรอดชีวิตแล้ว ถ้าเป็นไปได้ ควรเอาสิ่งระคายเคืองร่างกายออกให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ตามความสมัครใจของผู้ป่วยเป็นหลัก กรณีที่ผู้ป่วยไม่สามารถให้ความเห็นได้ ก็เอาความสมัครใจของญาติ โดยเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง เพราะอุปสรรคที่ช่วยชีวิตต่าง ๆ เช่น ท่อหรือสายต่าง ๆ ที่ใส่เข้าไปในร่างกายจะระคายเคืองให้รู้สึกไม่สบายทุกข์ทรมาน ทำให้วางแขนด้วยความทุกข์ทรมาน ไม่สงบ

มักมีคำถามเสมอว่า ผู้ที่ถอดเครื่องช่วยหายใจจะบาปไหม จะถือว่าเป็นการฆ่าคนไหม ตามภูมิปัญญาของผู้เขียน ที่ปฏิบัติธรรมมา 10 กว่าปี มีความเห็นว่า ถ้าแพทย์ผู้ดูแลความเห็นว่าเป็นผู้ป่วยไม่มีโอกาสรอดแล้วต้องตายแน่นอน แสดงว่าแม้ใส่เครื่องช่วยหายใจรวมถึงอุปกรณ์เครื่องมือช่วยชีวิตอื่น ๆ ผู้ป่วยก็ต้องเสียชีวิตอยู่แล้ว แต่เสียชีวิตด้วยความทุกข์ทรมานจากการระคายเคืองของอุปกรณ์เครื่องมือดังกล่าว แต่ถ้าถอดอุปกรณ์เครื่องมือดังกล่าวออก ผู้ป่วยก็จะเสียชีวิตเช่นเดียวกัน แต่เสียชีวิตด้วยความไม่ทุกข์ทรมานจากอุปกรณ์เครื่องมือดังกล่าว การถอดอุปกรณ์เครื่องมือในกรณีดังกล่าวจึงเป็นบุญกุศลทั้งต่อผู้ป่วยและต่อผู้ที่ช่วยถอดอุปกรณ์เครื่องมือ และเราก็ไม่ได้ฆ่าผู้ป่วย เพราะสิ่งที่ฆ่าผู้ป่วยคือความเจ็บป่วยของเขาเอง และเราก็ได้พากเพียรพยายามช่วยเหลืออย่างเต็มที่แล้ว แต่ที่สุดความสามารถที่เราจะช่วยให้ เราจึงไม่บาป

และควรลดหรืองดการใช้ยาเคมีระงับปวดหรือยาเคมีอื่น ๆ ลง ให้อยู่ในระดับที่ผู้ป่วยมีพลังชีวิตสูงสุด คือสบาย เบากาย มีกำลังมากที่สุด หรือยังขั้นที่ยังอึดทนโดยไม่ยากไม่ลำบาก ไม่ทุกข์ทรมานจนเกินไป เพราะยาเคมีระงับปวดหรือยาเคมีอื่น ๆ จะกดประสาทให้เบลอทำให้ครองสติลำบาก และยาเคมีดังกล่าวก็จะเข้าไปรบกวนและทำลายเซลล์เนื้อเยื่อของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกาย ซ้ำเข้าไปอีก ทำให้เกิดการเจ็บปวดทุกข์ทรมานมากขึ้นเป็นทวีคูณ

หลายครั้งที่ฤทธิ์ของยาไม่ว่าจะเป็นยาระงับปวดหรือยาเคมีอื่น ๆ ทำลายอวัยวะจนเกิดความเจ็บปวดทุกข์ทรมานมากกว่าที่ฤทธิ์ของยาจะกดประสาทไม่ให้รับรู้เจ็บปวดทุกข์ทรมาน เช่น คนที่เสพยาเสพติด ยาเสพติดก็จะทำร้ายอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายให้ทุกข์ทรมานมากยิ่งขึ้น และต้องเสพมากยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ สุดท้ายก็ต้องเสียชีวิตด้วยความทุกข์ทรมานจากพิษของยาเสพติด หรือผู้ป่วยบางคนที่ต้องกินหรือฉีดยาเสพติดระงับปวด ยาเสพติดไม่ใช่ยารักษาโรค แต่เป็นยาทำให้เกิดโรคเกิดการทำร้ายอวัยวะมากยิ่งขึ้น ผู้ป่วยก็จะได้รับความทุกข์ทรมานจากโรคเดิมและโรคใหม่อันเกิดจากยาเสพติด สุดท้ายความรุนแรงของโรคที่ทวียิ่งขึ้นก็จะมากกว่าฤทธิ์ของยาแก้ปวดจะระงับได้ ไม่ว่าจะเป็นยาระงับปวดชนิดต่าง ๆ หรือยาเสพติดระงับปวด ผู้ป่วยจะเสียชีวิตด้วยความทุกข์ทรมานอย่างรุนแรงและไม่สงบ

ดังนั้นการเรียนรู้วิธีปรับสมดุลเพื่อลดความทุกข์ทรมานจึงเป็นทางออกของปัญหาดังกล่าว

สำหรับอาหารและน้ำนั้น ผู้ป่วยที่จะวางขันธุ์ ร่างกายต้องการอาหารและน้ำในปริมาณที่น้อยหรือบางครั้งก็ไม่ต้องการเลย ทั้งนี้ทั้งนั้นให้ดูที่สภาพและความต้องการของผู้ป่วยเป็นหลัก

3. ประคองสติผู้การวางขันธวางร่าง

ผู้ที่ประคองสติ ควรเป็นผู้ที่มีความเมตตา มีสติสมาธิตั้งมั่น ใจเย็น นิ่งสงบพอสมควร และเป็นผู้ที่ผู้ป่วยไว้วางใจ

ควรใช้เวลาอย่างน้อย 5-10 นาที ก่อนผู้ป่วยสิ้นใจ (จะพูดก่อนหน้านั้นก็ได้ เมื่อเห็นว่าผู้ป่วยเริ่มทุกข์ทรมานมากจนทนได้ยากลำบากและโอกาสหายน้อยมาก) ประเด็นที่ควรสื่อกับผู้ป่วย ดังนี้

- การปฏิบัติใจที่จะให้ได้ประโยชน์สูงสุด ต่อร่างกายและจิตใจ ซึ่งจะทำให้ฟื้นก็ฟื้นได้ดี แม้เสื่อมก็เสื่อมได้ดี ก็คือ เมื่อได้ทิมหอม ญาติและตัวเอง ได้พากเพียรพยายามดูแลแก้ไขปัญหายุทธยาอย่างดีที่สุดแล้ว ให้ทำใจว่า ถ้าวางกายนี้จะฟื้นก็ให้ฟื้น ถ้าวางกายนี้จะเสื่อมก็ให้เสื่อม การทำใจดังกล่าว จะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อร่างกายและจิตใจ เพราะถ้าวางกายจะฟื้นก็จะทำให้ฟื้นอย่างดี และถ้าวางกายจะเสื่อมก็จะทำให้เสื่อมอย่างดี จะทำให้จิตใจสงบผาสุกที่สุดด้วย
- การตั้งอยู่หรือการเสื่อมไปไม่ใช่เรื่องแปลก เป็นเรื่องปกติธรรมดาของทุก ๆ ชีวิต ทุกชีวิตไม่ว่าใครก็ต้องเผชิญการตั้งอยู่ ก็ต้องเผชิญการเสื่อมไปเป็นธรรมดา ไม่มีผู้ใดที่หลีกเลี่ยงการตั้งอยู่ ไม่มีผู้ใดที่หลีกเลี่ยงการเสื่อมไป เป็นการดำเนินไปและเป็นหน้าที่ของทุกชีวิตที่ต้องตั้งอยู่ เป็นการดำเนินไปและเป็นหน้าที่ของทุกชีวิตที่ต้องเสื่อมไป เป็นความปกติธรรมดาที่จะเกิดสิ่งเหล่านี้หมุนวนเกิดดับอยู่ตลอดกาลนาน
- ให้จิตตั้งอยู่ในกุศล ด้วยการหมั่นระลึกถึงคุณงามความดีที่เราเคยทำมา หรือคุณงามความดีของคนที่เราศรัทธา เช่น การพากเพียรดูแลครอบครัว การพากเพียรรับผิดชอบและพัฒนาการงาน การทำประโยชน์ให้กับญาติพี่น้องบุคคลอื่น ๆ และสังคม เป็นต้น การตั้งจิตอยู่ในกุศลจะทำให้จิตใจสงบผาสุกร่างกายก็จะพลอยสงบตามไปด้วย
- ให้ปล่อยวางความวิตกกังวล ความห่วงใย ความห่วงหาอาวรณในเรื่องต่าง ๆ ทุกเรื่อง เช่น การห่วงครอบครัวและญาติ ในกรณีที่คนในครอบครัวหรือญาติโตพอที่จะดูแลตัวเองได้แล้ว ก็บอกกับผู้ป่วยว่าแต่ละคนสามารถดูแลตัวเองได้แล้ว ไม่ต้องห่วงใคร ถ้ามีบางคนที่ยังดูแลตัวเองไม่ได้ ก็บอกกับผู้ป่วยว่าผู้นั้นผู้นี้จะช่วยดูแล ถ้าไม่สามารถระบุนุบุคคลได้ก็บอกว่า จะมีผู้คอยช่วยดูแลแทน ทรัพย์สินสมบัติบ้านช่องเรือนชานกิจกรรมการงาน ก็เช่นเดียวกัน บอกกับผู้ป่วย

ว่าจะมีใครช่วยดูแล ถ้าไม่สามารถระบุบุคคลได้ ก็บอกว่าจะมีคนช่วยดูแล ไม่ต้องห่วงไม่ต้องวิตกกังวล

- กรณีที่เรารู้และแน่ใจว่าผู้ป่วยได้บำเพ็ญคุณงามความดีมาาก ก็บอกกับผู้ป่วยว่า “ผู้ป่วยได้บำเพ็ญคุณงามความดีสั่งสมบุญกุศลมาากแล้ว ภพภูมิใหม่ย่อมเป็นภพภูมิที่ดีกว่า” แล้วค่อยพูดประโยคต่อไป กรณีที่ไม่แน่ใจว่าผู้ป่วยได้บำเพ็ญคุณงามความดีหรือไม่ก็ให้เว้นคำพูดนี้ แล้วพูดประโยคต่อไปเลย ดังนี้ “ถ้าร่างกายที่เราเยี่ยมอาศัยอยู่นี้ เสื่อมมากเกินไปแล้ว ทุกข์ทรมานมากเกินไปแล้ว ก็วางขันธวางร่างนี้ซะ แล้วไปเอาภพใหม่ร่างใหม่ที่ดีกว่า ที่ไม่ทุกข์ไม่ทรมานเหมือนที่เป็นอยู่”
- เราสามารถพูดสื่อสารดังกล่าว หรือภาษาใกล้เคียงที่สื่อไปในทำนองสาระดังกล่าว โดยสื่อวนเวียนกลับไปกลับมาหลายรอบก็ได้ โดยดูที่ปฏิกิริยาตอบรับของผู้ป่วย ถ้าผู้ป่วยรับได้และพยายามปฏิบัติตาม เราก็จะสังเกตเห็นความสงบผาสุกของผู้ป่วย ถ้าผู้ป่วยรับไม่ได้หรือรับได้แต่รู้สึกพอแล้ว ก็จะแสดงปฏิกิริยาต้านหรือสื่ออาการบางอย่างบอกเรา เช่น ผู้ป่วยยกมือให้เราหยุดหรือมีสีหน้าท่าทีไม่พอใจ รำคาญใจ ก็ให้เราหยุดสื่อสารดังกล่าว ด้วยจิตเมตตา ไม่ถือสา ในจิตความสามารถที่จะรับสาระของผู้ป่วย แล้วปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติของเหตุปัจจัย
- ถ้าเราพูดสาระในการวางขันธวนหลายรอบพอสมควรแล้ว ผู้ป่วยก็ยังไม่วางขันธอยู่ก็ให้เราพักการพูดสาระนั้น โดยอาจไม่กลับมาพูดอีก แต่ผู้ป่วยก็จะเอาสาระนั้นไปใช้ เวลาต้องวางขันธจริง ๆ หรือถ้าองค์ประกอบเหตุปัจจัยสมควรจะกลับมาพูดอีก เมื่อประเมินว่าผู้ป่วยใกล้จะวางขันธเราก็สามารถกลับมาพูดซ้ำอีกได้
- ในขณะที่ใกล้วินาทีสุดท้ายที่ผู้ป่วยจะวางขันธ เราจะสังเกตเห็นการหายใจเอือกใกล้สุดท้ายหรือเอือกสุดท้าย เป็นการหายใจที่ค่อย ๆ นิ่งค่อย ๆ สงบ ซึ่งผู้ป่วยต้องรวบรวมกำลังกายกำลังใจเพื่อจะวางร่างวางขันธ เราอาจให้กำลังใจผู้ป่วย ด้วยการบอกผู้ป่วยว่า ทำมาได้ดีแล้ว ใกล้จะสำเร็จแล้ว ให้พยายามอีกนิดหนึ่ง อีกอีิดใจหนึ่งก็จะสำเร็จแล้ว พูดซ้ำวนกลับไปกลับมาเรื่อย ๆ จนผู้ป่วยสามารถรวบรวมกำลังกายกำลังใจแล้ววางขันธได้ด้วยความสงบ
- เมื่อผู้ป่วยวางขันธแล้ว ผู้ป่วยจะหยุดการเคลื่อนไหว สมองไม่ทำงานไม่มีการตอบโต้ใด ๆ หัวใจหยุดเต้น ไม่สามารถวัดชีพจรที่ข่างคอ หรือต้นขาด้านในได้ ถ้าตาของผู้เสียชีวิตยังไม่ปิด ก็ให้ปิดตาลง กดค้างไว้สักพักเพื่อให้หยุดตัว จัดส่วนประกอบของ

ใบหน้าและร่างกายให้เข้าที่เข้าทางคู่มือตามสมควร แล้วให้ญาตินำศพไปดำเนินการตามจารีตประเพณีต่อไป

4. ประคองสติญาติ

การชื่นชมความสำเร็จในการวางขันธอย่างสงบของผู้เสียชีวิต และผู้เสียชีวิตก็ไม่ต้องทนทุกข์ทรมานกับความเลื่อมหรือโรคภัยไข้เจ็บที่รุมเร้ากายขันธของผู้ป่วยให้ญาติฟัง เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ญาติมีกำลังใจ สุขใจ ภูมิใจและคลายความเศร้าโศกเสียใจลงได้บ้าง

ครูบาอาจารย์ของผู้เขียน เวลาไปแสดงธรรมที่งานศพ มักจะเล่าเรื่องราวในชาดกครั้งสมัยพุทธกาลเรื่องหนึ่ง ซึ่งมีเนื้อหาคือสาระดังนี้ เมื่อครั้งพุทธกาล มีหญิงนางหนึ่งที่พ่อแม่ สามิและลูกทุกคนของนาง ได้เสียชีวิตในเวลาไล่เลี่ยกัน นางได้เศร้าโศกเสียใจมากจนแทบจะเป็นบ้า จึงได้ไปพบพระพุทธเจ้า แล้วทูลถามถึงยาที่จะช่วยชุบชีวิตของพ่อแม่ สามิและลูกของนาง

พระพุทธเจ้าตรัสให้ไปหาเมล็ดผักกาดในบ้านที่คนอยู่ในบ้าน ไม่มีญาติตายมาชุบชีวิตนางจึงเที่ยวไปสอบถามแต่ละบ้าน ปรากฏว่า ไม่ว่าจะไปถามบ้านหลังไหนต่อหลังไหน คนที่อยู่ในบ้านก็ล้วนแต่มีญาติคนนั้นคนนี้เสียชีวิตทั้งนั้น เช่น บ้านแต่ละหลัง ก็บอกว่า พ่อตายบ้าง แม่ตายบ้าง สามิตายบ้าง ภรรยาตายบ้าง บุตรตายบ้าง หลานตายบ้าง เหลนตายบ้าง ญาติคนนั้นคนนี้ตายบ้าง เป็นต้น

นางก็เลยเข้าใจความจริงว่า ชีวิตที่เกิดมาทุกชีวิต ก็ต้องมีญาติพี่น้องตายพรากจากกันไปเป็นธรรมดาเหมือน ๆ กันหมด ไม่ช้าก็เร็ว ไม่มีชีวิตใดหลีกเลี่ยงหนีพ้นไปได้ ไม่ใช่เราคนเดียวที่มีสภาพเช่นนั้น ทุกคนล้วนมีสภาพเช่นเดียวกันหมด นางจึงคลายความเศร้าโศกเสียใจลง แล้วไปฟังธรรมพระพุทธเจ้า จนบรรลุเป็นพระอรหันต์

ผู้เขียนเองเมื่อมีเหตุปัจจัยพอเหมาะ ก็มักเล่าเรื่องราวเหล่านี้ให้ญาติผู้เสียชีวิตฟังอยู่เสมอ เพื่อให้ญาติผู้เสียชีวิตได้รู้และถูกคิดความจริงของชีวิต เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยคลายความเศร้าโศกเสียใจลงไปได้บ้าง

และผู้เขียนมักเล่าให้ญาติผู้เสียชีวิตฟังเสมอว่า ถ้าผู้เสียชีวิตรู้ว่าเราเสียใจ เป็นทุกข์ ผู้เสียชีวิตก็คงไม่สบายใจ วิตกกังวล ห่วงหาอาลัยอาวรณ์ จิตใจไม่สุขสงบ ไปสู่สุคติไม่ได้ แต่ถ้าเขารู้ว่าเราสงบ ไม่เอาเรี่ยวแรงกำลังไปเศร้าโศกเสียใจ แต่เอาเรี่ยวแรงกำลังมาดำเนินกิจกรรมการงานให้เรียบร้อยอย่างพอเหมาะพอดี ผู้เสียชีวิตก็จะไปสู่สุคติอย่างไม่ห่วงหาอาลัย

เมื่อวันเวลาล่วงเลยไป ความเศร้าโศกเสียใจ ความห่วงหาอาลัย ก็จะจางคลายไป แม้จะมีอาการดังกล่าววนกลับมาบ้างเป็นบางครั้ง ก็เป็นธรรมดาที่พลังงานความรู้สึกดังกล่าว ยังไม่หมด

ไป ยังฝังค้างอยู่ในจิตวิญญาณเรา เราสามารถล้างพลังงานความรู้สึกทุกข์ รู้สึกไม่สบายดังกล่าวได้ ด้วยการหมั่นพิจารณาไตร่ตรองยอมรับความเป็นจริงว่าทุกชีวิตก็เป็นธรรมดาอย่างนั้น มันเป็นเพียง วัตถุประสงค์และพลังงานที่หมุนวนเกิดดับอยู่ในโลกเป็นธรรมดาตราบชั่วกาลนาน ไม่ใช่สุขไม่ใช่ทุกข์ในใจเรา การที่เราสร้างอารมณ์ความรู้สึกเศร้าโศกเสียใจ ห่วงหาอาลัย ก็เป็นการสร้างความทุกข์ ความไม่สบายให้กับจิตใจและร่างกายเปล่า ๆ ไม่มีประโยชน์อะไร และเราหรือใคร ๆ ก็ไม่สามารถแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงความจริงได้ แต่ถ้าเรายอมรับความจริงก็จะทำให้จิตใจเราสงบสบาย ร่างกายก็พลอยสบายไปด้วย

เมื่อเราหมั่นพิจารณาไตร่ตรองความจริงดังกล่าว ก็จะทำให้อารมณ์ความรู้สึกทุกข์ใจ ไม่สบายใจดังกล่าวค่อย ๆ จางหายไป แม้มีอารมณ์ความรู้สึกดังกล่าววนกลับมาอีกก็ครั้งก็ตาม ก็ให้เราพิจารณาไตร่ตรองความจริง ยอมรับความจริง ความเศร้าโศกเสียใจ ความห่วงหาอาลัย อารมณ์ ก็จะลดน้อยลง ๆ และหมดไปในที่สุด

ท้ายนี้ผู้เขียนหวังว่าบทความนี้ คงจะพอเป็นประโยชน์กับพี่น้องผองเพื่อนร่วมทุกข์ ร่วมเกิดร่วมแก่ร่วมเจ็บร่วมตายบ้าง

จริงใจไม่ตรี

ใจเพชร กล้าจน

การวางร่างวางขันธุ์

บรรยายโดย ใจเพชร กล้าจน

เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2557

เรื่องการวางร่างวางขันธุ์ โดยประสบการณ์ในชีวิตของเราที่ได้ดูแลผู้ป่วย ก็มีหลายครั้งที่ผู้ป่วยถึงวาระสุดท้ายที่จะต้องวางร่างวางขันธุ์ เราจะทำอย่างไรจึงจะทำให้ผู้ป่วยได้ประโยชน์สูงสุด ทำให้เกิดความสงบ ให้อาตมาของผู้ป่วยได้รับประโยชน์มากที่สุด จากการที่เราได้ศึกษามาเราพบว่าในระหว่างก่อนที่เราจะวางร่างวางขันธุ์ เราต้องช่วยให้ผู้ป่วยมีความทุกข์ทรมานน้อยที่สุดเท่าที่เราจะทำได้ด้วยทุกวิธีการ

ในทางพุทธศาสนา มีพระอริยเจ้าหลายท่าน ท่านได้บอกไว้กับลูกศิษย์ โดยเฉพาะอย่าง หลวงพ่อพุทธทาส ท่านบอกว่า ถ้าอาตมาจะตาย อย่าเอาอะไรเสียบปากอาตมานะ อย่าเอาอะไรเสียบปากเสียบคอ ขออย่าให้อาตมาต้องทรมานก่อนตาย หรือว่าครูบาอาจารย์ พ่อครูสมณะโพธิรักษ์ บอกว่า ถ้าอาตมาจะตาย ขอให้ตายไปเลยนะ อย่าให้อาตมาทรมานอาตมาก่อนตาย

ผู้ที่มีภูมิปัญญา เป็นพระอริยเจ้า ท่านจะรู้ว่า เวลาจะวางร่างวางขันธุ์ ทำอย่างไรก็ได้ อย่าให้ทรมาน ให้อาตมาวางร่างวางขันธุ์ด้วยความสงบที่สุด แต่คนที่รักญาติพี่น้อง มักจะอยากให้ผู้ป่วยทรมานก่อนวางร่างวางขันธุ์ มักจะพาผู้ป่วยไปโรงพยาบาล อยากรู้ก็ขอให้ทรมานญาติเราให้ถึงที่สุดก่อนแล้วค่อยให้เขาตาย โดยมีเครื่องเสียบเยอะเยอะไปหมด แล้วเขาจะภูมิใจมาก ญาติส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกว่ามันได้อะไรดีแล้ว ถ้าญาติถูกเสียบปากเสียบคอ ร้องโอดร้องโอยก่อนจะวางร่างวางขันธุ์ คนที่ภาคภูมิใจที่สุดดูเหมือนจะเป็นญาติ แต่คนที่ทรมานที่สุดดูเหมือนจะเป็นคนตายก่อนวางร่างวางขันธุ์ เพราะฉะนั้น ที่จริงแล้ว เวลาจะวางร่างวางขันธุ์ แม้แต่พระพุทธเจ้า พระองค์ก็ยังไม่ต้องการให้เสียบให้ทรมาน ให้สงบที่สุด หรือท่านใด ๆ ก็ตาม ถ้าสงบที่สุดได้ ดีที่สุด

เชื่อไหมว่า ผมเคยพบข้อมูลว่า ครั้งหนึ่ง มีผู้ป่วยยังดี ๆ อยู่ แล้วก็เกิดการเสียบปากเสียบคอเข้าไป แล้วผู้ป่วยก็แย่ง ๆ ผู้ป่วยบอกว่า อยากรู้ก็ขอตายเถอะ ไม่ไหวแล้วขอให้เอาออกขอตายเถอะ ผู้ป่วยทรมานมากเลย พอดูดออก ผู้ป่วยฟื้น แสดงว่า สิ่งที่เราเสียบเข้าไปทรมานมากเลยทำให้แย่ง แต่บางทีผู้ป่วยก็ไม่ฟื้น ก็วางร่างไปเลย แต่จะสงบกว่า

เท่าที่ผมได้พบผู้ป่วย ผู้ป่วยที่โชคดีในการวางร่างวางขันธุ์ในยุคนี้ โดยที่ไม่ต้องเสียปาก เลียบคอ น้อยมาก น้อยมากที่ผู้ป่วยจะเจอสภาพอย่างนี้ น้อยมากที่ผู้ป่วยเป็นผู้ที่เลือกเอง แต่ทั้งนี้ ทั้งนั้น ในทางการแพทย์เองหรือในทางพระพุทธศาสนา ก็จะไม่บังคับว่า ผู้ป่วยจะเลือกแบบไหน จะไม่บังคับ บางท่านก็เลือกแบบมีสายเลียบ ก่อนจะวางร่างวางขันธุ์ก็ได้ บางท่านก็ไม่เลือกแบบนั้น ขอวางขันธุ์โดยธรรมชาติ เป็นสูตรธรรมชาติอย่างนี้เป็นต้น เราต้องให้สิทธิกับผู้ป่วยในการเลือก ที่จะวางร่างวางขันธุ์แบบไหน อันนี้เป็นสิทธิส่วนบุคคลที่จะเลือก

โดยหลักการแล้วก็ให้ทุกข์ทรมานน้อยที่สุด เท่าที่จะทำได้ ก่อนที่จะวางร่างวางขันธุ์ นั่นคือ สิ่งที่ดีที่สุด แต่ส่วนจะเลือกใช้วิธีการใดบ้างนั้นตามสมควร แต่ตามหลักการแพทย์วิถีธรรม ใช้วิธี ปรับสมดุลร้อนเย็น เพื่อให้ลดความทุกข์ทรมานให้น้อยที่สุด เท่าที่เราจะทำได้ ดังนั้น เมื่อลด ความทุกข์ทรมานได้มากที่สุด รวมทั้งแม้แต่น้ำเกลือ แม้แต่อะไร ถ้าคุณหมอยืนยันว่า ไม่น่าจะรอด แล้ว หมอดโอกาสแล้ว ก็สามารถที่จะเอาออกได้

มีบางท่านบอกว่า ถ้าถอดสายช่วยหายใจจะบาปไหม ก็มีคำถามเหมือนกันว่า กำลังใส่สาย ช่วยหายใจอยู่นี้แต่คุณหมอก็กินยันว่าใส่ก็ยื้อไปได้ระยะหนึ่ง แล้วก็ต้องเสียชีวิตอยู่ดี ไม่รอดอยู่ดี ใส่ ก็ไม่รอด ไม่ใส่ก็ไม่รอด มีหมอมากลามผมเหมือนกันว่า “จะบาปไหมถ้าถอดออก” ผมก็ถามว่า “แล้ว จะบาปไหมถ้าไม่ใส่” ถ้าสมมติว่า ก็ไม่ได้ไปรักษากับหมอจะบาปไหม คนสมัยก่อนก็บาปหมดสิ ก็ ไม่ได้ใส่ คนสมัยก่อนก็ไม่มีท่อใส่ แสดงว่า คนสมัยก่อนบาปทั้งหมดเลยใช้ไหม เพราะเขาไม่มี ท่อใส่ ก่อนวางร่างวางขันธุ์ ก็ไม่ใช่

บาปหรือไม่บาป พระพุทธเจ้าตรัสว่า ความทุกข์เป็นบาป ความไม่ทุกข์เป็นบุญ ความ ทรมานต่างหากเป็นบาป มันอยู่ที่ว่า ผู้ป่วยทรมานหรือไม่ทรมาน แต่ถ้าผู้ป่วยท่านใดต้องตายอยู่แล้ว ถ้าสมมติใส่ท่อช่วยหายใจแล้วทรมาน ถ้าเอาออกแล้วเขาลดความทรมานลง ก่อนวางขันธุ์ จริง ๆ แล้วจะเป็นบุญกว่าอีก ถ้าหมอยืนยันชัดเจนอยู่แล้วว่าอย่างไรก็ไม่รอด ก็ช่วยให้เขาไม่ต้องทุกข์ ทรมาน อันนี้ทำให้เจ้าหน้าที่หมอและพยาบาลหลาย ๆ ท่านเข้าใจอยู่เหมือนกัน พอได้ฟังสัจจะนี้ จะรู้สึกสบายใจ ว่าเราไม่ใช่คนฆ่าผู้ป่วย แต่เราทำตามความต้องการของผู้ป่วย และเราช่วย ส่งวิญญาณของผู้ป่วย โดยไม่ให้เกิดความทุกข์ทรมานมากที่สุดเท่าที่เราจะทำได้ ไม่ใช่คนที่ทำบาป อันที่จริงเป็นการทำบุญเป็นการช่วย แต่ตรงกันข้าม เป็นการลดความทุกข์ทรมาน

อันนี้ก็เป็นการไชรหัส ก่อนที่จะอธิบายต่อไปว่า เทคนิคการวางร่างวางขันธุ์จะอย่างไร ต่อไป สรุปแล้ว คือ พยายามลดความทุกข์ทรมานให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ในทางด้าน ร่างกาย จากนั้น ด้านจิตใจ เวลาที่ผู้ป่วยจะวางร่างวางขันธุ์ เราจะพูดกับผู้ป่วยว่า จริง ๆ แล้ว การเกิดขึ้น การตั้งอยู่ ก็ไม่ใช่เรื่องแปลก การเสื่อมไป ก็ไม่ใช่เรื่องแปลก เป็นเรื่องธรรมดา ที่ชีวิต

ก็ต้องมีการตั้งอยู่ และชีวิตก็มีการเชื่อมไป เป็นเรื่องธรรมดา ทุกชีวิตเหมือนกันหมด ไม่มีชีวิตใดที่จะไม่ตั้งอยู่ และไม่มีชีวิตใดที่จะไม่เชื่อมไป ก็จะมีการตั้งอยู่และเชื่อมไป เป็นธรรมดา ไม่ใช่เรื่องแปลก ถ้าเราบอกผู้ป่วยว่าเป็นเรื่องที่น่ากลัว ผู้ป่วยใจจะหวั่นไหว จะวางขันธด้วยความไม่สงบ ซึ่งอันนี้ในการวางร่างวางขันธ ของตะวันตกเขาไม่รู้ ผมได้ข้อมูล เวลาเขาจะวางขันธแบบตะวันตก พอเวลาจะตายจริง แม้แต่พยาบาลที่ทำหน้าที่วางขันธเอง หมอวางขันธกันเอง พอจะตายจริง ๆ ไม่กล้าตาย คืบพลาต วางขันธด้วยความไม่สงบ

แต่การวางขันธแบบพุทธะ จะสงบดีมาก ต้องพยายามบอกกับผู้ป่วยว่า การตั้งอยู่ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องแปลก การเชื่อมไปก็ไม่ใช่ว่าเรื่องแปลก เป็นเรื่องธรรมดาที่ทุกชีวิตต้องเผชิญ และก็ไม่ใช่ว่าที่น่ากลัว เพราะเป็นสมบัติที่แท้จริงของทุกชีวิต การตั้งอยู่และเชื่อมไป เป็นสมบัติที่แท้จริงที่ทุกชีวิตที่ต้องเผชิญ และการเชื่อมไปก็ไม่ได้หมายความว่า ชีวิตจะต้องเดือดร้อนทุกข์ทรมาน การเชื่อมไปเป็นเพียงการเปลี่ยนจากร่างอีกร่างหนึ่งไปเอาอีกร่างหนึ่ง เท่านั้นเอง เป็นการเปลี่ยนจากจุดหนึ่งไปเอาอีกจุดหนึ่ง เท่านั้น การเชื่อมไป เป็นการเปลี่ยนจากร่างที่ทรุดโทรมทุกข์ทรมานมาก จนทนได้ยากได้ลำบากเกินไปแล้ว ไม่สามารถแก้ไขให้คงคืนดั้งเดิมแล้ว ให้เราไปเอาร่างใหม่ที่ดีกว่าเดิม เพื่อที่จะใช้บำเพ็ญต่อ เพื่อทำความดีต่อ เพราะฉะนั้น จริง ๆ แล้ว ถ้าร่างที่มันขำแย่มากเกินไป ทนได้ยากได้ลำบากแล้ว ถ้าท่านฝัน ฝันอยู่กับร่างนั้นจริง ๆ ก็ยิ่งทุกข์ทรมานจริง ๆ แล้วก็ทำอะไรไม่ได้เลย ตัวเองก็เดือดร้อนมาก คนอื่น ๆ ก็ต้องเดือดร้อนมาก ธรรมชาติก็เลยให้เราว่า ถ้าร่างเราทรุดโทรมทรมานมาก วางร่างวางขันธ ไปเอาร่างใหม่ที่ดีกว่าเดิม ถ้าผู้ป่วยทำใจแบบนี้ได้ มีผู้ป่วยหลายครั้งไม่ยอมวางร่างวางขันธ แต่พอมีคนให้สติปั๊บนะ ว่าถ้ามันทุกข์ทรมานมากเกินไป ทนได้ยากได้ลำบาก ทนไม่ไหวแล้ว ไม่ต้องอาศัยร่างนี้หรอก ไปอาศัยร่างใหม่ดีกว่า วางร่างวางขันธไปซะ ไปเอาร่างใหม่ที่ดีกว่าเดิม ผู้ป่วยหลายท่านยิ้มเลย ค่อย ๆ วางขันธ สงบ ๆ ไปก่อนที่จะวางขันธ

เพราะฉะนั้น การให้สติเป็นเรื่องสำคัญ แม้แต่บางครั้ง ที่เราจะวางขันธเราเอง ทำไมต้องเป็นเรา ก็ไม่มีใครหนีพ้น เพราะความตายเป็นสมบัติของทุกคน รวมทั้งเราด้วย พระพุทธเจ้าก็หนีความตายไม่พ้น เราก็หนีความตายไม่พ้น แต่ใคร? จะเตรียมตัวตาย วางร่างวางขันธด้วยความสงบได้ เมื่อถึงเวลาของเรา และเมื่อถึงเวลาของเรา แล้วเราได้มีความรู้ไว้ก่อนบ้าง ก็จะไม่ทรมานทรมานไม่เป็นที่น่าอูจาดตาของคนอื่น จิตเราก็ตบจะสงบ เราจะไปสู่สุคติได้ดี อันนี้เป็นเรื่องที่สำคัญ ฉะนั้น การที่เราได้รู้ไว้ก่อน จึงไม่ใช่เรื่องแปลก เป็นเรื่องธรรมดา และจริงๆ ก็เป็นแค่การเปลี่ยน เหมือนการเปลี่ยนบ้าน จากบ้านหลังหนึ่งไปเอาอีกหลังหนึ่ง เพราะบ้านหลังนี้มันผุพัง หรือ เป็นการเปลี่ยนร่าง จากอีกร่างหนึ่งไปเอาอีกร่างหนึ่งที่ดีกว่าเดิม ในการบำเพ็ญ เท่านั้น

และสิ่งหนึ่งที่ผู้ที่จะวางขันธัมภ์มักจะกังวลห้วง คือ ญาติพี่น้อง มักจะห้วงญาติพี่น้อง นี่ก็สิ่งหนึ่งที่เราจะต้องบอกผู้ป่วย ไม่เช่นนั้น ท่านจะไม่ยอมวางร่างวางขันธัมภ์ เพราะผู้ป่วยมักจะห้วงญาติพ่อแม่พี่น้อง ก็ต้องบอกผู้ป่วยที่ไม่ยอมวางร่างวางขันธัมภ์ ในเทคนิคที่เราจะใช้ คือ ให้ออกผู้ป่วยว่า ถ้าญาติพี่น้องดูแลตัวเองได้หมดแล้ว บางทีการให้สติว่า คุณพ่อคุณแม่หรือใครที่จะวางร่างวางขันธัมภ์ ได้ทำหน้าที่ในการดูแลครอบครัวลูกเต๋ต่าง ๆ อย่างดีแล้ว เขามีการมีงานครบหมดแล้ว เขาพึ่งตัวเองได้หมดแล้ว ไม่ต้องห้วงกังวลใจ อย่างนี้เป็นต้น ถ้าได้บอกอย่างนี้ หลายท่านนี้วางเลย หรือบางท่านที่ยังพึ่งตัวเองไม่ได้ ก็บอกท่านว่าจะมีคนช่วยดูแลให้ เพราะไม่เช่นนั้นมันจะคาใจอยู่อย่างนั้น แล้วเวลาวางร่างวางขันธัมภ์ ใจมันก็จะพันจะผูกอยู่อย่างนั้น ไม่อยากไปไหน ใจก็ยังกังวล ยังผูกอยู่อย่างนั้น ซึ่งก็เป็นความทุกข์ ของผู้ที่จะวางร่างวางขันธัมภ์ แต่ถ้าเรามีสติและช่วยกันบอกว่า ไม่ต้องห้วงใครนะ ไปสู่สุคติได้เลย ไม่ต้องห้วงใคร

จะมีอยู่ 2-3 มุม ที่ผู้จะวางขันธัมภ์มักจะกังวล อีกมุมหนึ่งที่ผู้จะวางขันธัมภ์มักจะกังวล คือ เรื่องของกรรม ก็ต้องบอกท่านว่า กิจกรรมกรรมไม่ต้องเป็นห่วงนะ จะมีผู้ดูแลช่วยแทน ส่วนเรื่องอื่น ๆ มักจะมีบางสิ่งบางอย่างที่คนเราอยู่ด้วยกัน มักจะมีเรื่องคาใจ ไม่พอใจ ถือสาถันประเด็นนั้นประเด็นนี้ ถ้าเป็นไปได้ ให้ญาติพี่น้องชิงพูดก่อนเลยว่า ถ้าได้ทำอะไรล่วงเกินผู้ที่ป่วยที่กำลังจะวางขันธัมภ์ ญาติพี่น้องที่ทำอะไรล่วงเกิน ก็ขอโหสิกรรม ส่วนผู้ที่กำลังจะวางขันธัมภ์ ถ้าสามารถที่จะขอโหสิกรรมให้กับทุกคนได้ ก็จะทำให้ใจเป็นสุขอย่างมาก เพราะฉะนั้น ให้เริ่มต้นจากผู้ที่เป็ญาติชิงพูดก่อน ชิงโหสิกรรมก่อน แล้วผู้ที่จะวางร่างวางขันธัมภ์ ก็จะรับสิ่งนั้นได้ แล้วก็ทำใจ ก็จะขอโหสิกรรมให้กับทุกคนได้ ต่างฝ่ายต่างขอโหสิกรรมให้กัน ถ้ามีเรื่องอะไรที่คาใจอยู่ ถ้าสามารถบอกกันได้ ก็บอกกัน ถ้าผู้ที่กำลังจะวางร่างวางขันธัมภ์ มีเรื่องสงสัยอะไร ว่าให้ช่วยทำนั้นนี้ให้หน่อย ก็ให้เรารับว่า จะช่วยทำให้เต็มที่ เท่าที่ทำได้ แต่อย่าบอกว่าจะช่วยทำให้ทั้งหมด เพราะบางครั้งเราก็ไม่สามารถทำได้ทั้งหมด แต่เราก็ทำเต็มที่เท่าที่เราจะทำได้ แล้วก็เกิดความสบายใจทุกฝ่าย จะไม่ได้เป็นการโกหกกัน อันนี้เป็นเทคนิคในการวางร่างวางขันธัมภ์

ตอนที่ผู้ป่วยจะวางจิต ก่อนที่ผู้ป่วยจะวาง เราจะให้ผู้ป่วยให้ระลึกถึงสิ่งดีงามที่เคยทำมา เพราะการระลึกถึงสิ่งดีงามที่เคยทำมา เป็นการรวมพลังกุศล การรวมพลังกุศล จะทำให้จิตนิ่ง คนทำความดี เวลาจะวางร่างวางขันธัมภ์จะไม่กลัว ก่อนวางร่างวางขันธัมภ์ ถ้าผู้ป่วยได้ทำความดีหลายอย่าง คนได้ทำความดีหลายอย่าง เวลาจะวางร่างวางขันธัมภ์ เขาจะไม่กลัว เพราะชีวิตเขาไปได้ดีแน่นอน แต่คนที่ไม่ค่อยได้ทำความดี พอเวลาจะวางร่างวางขันธัมภ์ เขาจะกลัวมาก เพราะไม่รู้ว่าข้างหน้า ชีวิตจะเป็นอย่างไร ฉะนั้น การที่ให้ผู้วางร่างวางขันธัมภ์ ได้ระลึกถึงความดี จะทำให้จิตเขานิ่ง มันคง เป็นสุข จะวางร่างวางขันธัมภ์ด้วยความสงบ ด้วยความเป็นสุข จะเป็นจุดที่สำคัญ ที่จะเป็ประโยชน์มาก

แล้วเวลาจะวางร่างวางขันธุ์จริงๆ ท่านใดจะใช้กับตัวเองหรือกับญาติ ผมใช้กับตัวเองเสมอว่าไม่ต้องฝันว่ามันต้องตั้งอยู่ ไม่ต้องเร่งว่ามันต้องเสื่อมไป แล้วเราก็จะวางร่างวางขันธุ์จริงๆ อย่าฝันว่ามันต้องตั้งอยู่ อย่าเร่งว่ามันต้องเสื่อมไป

มีผู้ป่วยบางท่านยังไม่ถึงเวลาวางขันธุ์ แต่พยายามจะเร่งวางขันธุ์ อยากตายเร็ว ๆ ถ้าพูดให้ชัด ๆ ผมเคยวางร่างวางขันธุ์ท่านหนึ่ง จิตอาสาเขาก็มาตามผม บอกว่าผู้ป่วยไม่ยอมวางขันธุ์สักที พอผมเห็นผู้ป่วย ผู้ป่วยกระสับกระส่ายมาก ผู้ป่วยกลัวตายแต่ไม่ตายสักที ผมบอกว่า นี่เร่งพยายามตายใช่ใหม่นี้ ผู้ป่วยบอกว่า ทำไม่รู้ละ ผมดูอาการ ก็ไม่กลัวตายมิใช่หรือ ทำไมดูกระสับกระส่ายอย่างนี้ เขาบอกว่าเขารีบตาย ผมก็เลยว่า “อย่าเร่งว่ามันต้องเสื่อมไป อย่าฝันว่ามันต้องตั้งอยู่ ไปฝันว่ามันต้องตั้งอยู่ มันก็ทรมาณ ไปเร่งว่ามันต้องเสื่อมไป มันก็ทรมาณ ให้มันเป็นอย่างที่มีมันเป็น ปล่อยให้มันเป็นอย่างที่มีมันเป็น มันจะตั้งอยู่ ก็ให้มันตั้งอยู่ มันจะเสื่อมไป ก็ให้มันเสื่อมไป ให้มันเป็นอย่างที่มีมันเป็น มันจะฟื้น ก็ให้มันฟื้น ถ้ามันจะเสื่อมไป ก็ให้มันเสื่อมไป ให้มันเป็นอย่างที่มีมันเป็น” พอพูดอย่างนี้ ผู้ป่วย ก็สงบไม่ดิ้นอีกต่อไป จากนั้นไม่นาน ผู้ป่วยก็ค่อย ๆ นิ่งลง แล้วก็วางขันธุ์

ฉะนั้น เวลาเราประกอบจิตวิญญาณของผู้ป่วย สิ่งหนึ่ง ถ้าเราคิดอะไรไม่ออก ให้พูดอยู่ 2 อย่าง คือ 1. ทำใจดี ๆ นะ ให้เป็นกุศลนะ 2. ปล่อยให้มันเป็นอย่างที่มีมันเป็นนะ มันจะฟื้น ก็ให้มันฟื้น ถ้ามันจะเสื่อมไป ก็ให้มันเสื่อม ถ้ามันจะตั้งอยู่ ก็ให้มันตั้งอยู่ ถ้ามันจะเสื่อมไป ก็ให้มันเสื่อมไป ให้มันเป็นอย่างที่มีมันเป็น ผู้ป่วย จิตก็จะนิ่ง พอผู้ป่วยจิตนิ่ง ก็ค่อย ๆ นิ่ง ค่อย ๆ วางขันธุ์ ถ้าเป็นวาระสุดท้าย แต่ถ้าไม่ใช่วาระสุดท้ายของผู้ป่วย ผู้ป่วยจะฟื้นอย่างดี เพราะถ้าจิตเขานิ่งเมื่อไร เขาไม่กลัว เขาปล่อยให้มันเป็นอย่างที่มีมันเป็น เมื่อเขาฟื้น เขาจะฟื้นอย่างดี แต่ถ้าเขาจะไม่ฟื้น เพราะพลังชีวิตเขาหมดแล้ว เขาจะเสื่อมอย่างดี เขาจะค่อย ๆ มอด ค่อย ๆ เสื่อมเหมือนเทียน ค่อย ๆ ดับไป ซึ่งการวางขันธุ์แบบนี้ มีไม่กี่คนที่ทำได้ มีไม่กี่คนที่จะมีโอกาสวางขันธุ์ด้วยความนิ่ง ค่อย ๆ เสื่อมลง เสื่อมลง

ผมมีข้อมูลพระท่านหนึ่ง ท่านใช้ชีวิตของเราในการวางขันธุ์ ท่านยิ้มก่อนวางขันธุ์เลยนะ หน้าตาห้องใส ยิ้มก่อนวางขันธุ์เลย ท่านบอกว่าอาตมาไม่กลัวแล้ว รู้วิธีแล้ว ทำได้ ยิ้มก่อนวางขันธุ์เลย อย่างนี้เป็นต้น ก็มีฆราวาสหลายท่าน ที่ทำได้ดี เมื่อถึงเวลาต้องวางขันธุ์ นี้คือเทคนิค

โดยเฉพาะผู้ที่วางร่างวางขันธุ์ได้ดี จะต้องเป็นผู้ที่เข้าใจเรื่องกรรม อย่างแจ่มแจ้งจึงจะไม่กังวล พระพุทธเจ้าตรัสว่า ผู้ที่เข้าใจเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง จะเป็นผู้ปฏิบัติสู่ความพ้นทุกข์ เป็นสัมมาทิฐิ 10 ในข้อที่ 4 ว่า ผู้ที่มีความเห็นความเข้าใจที่ถูกต้องถูกต้องสู่การพ้นทุกข์ ในข้อที่ 4 คือ “อตฺถิ สุกตฺตทุกกฺกานัง กัมมานัง ผลัง วิปาโก ผลวิบากของการทำดีทำชั่วแล้วมีอยู่” ผู้ที่เข้าใจ

สิ่งเหล่านี้ชัดเจน ก็จะสามารถวางร่างวางขันธุ์ได้อย่างดี หรือแม้แต่จะดำรงชีวิตอยู่ ก็จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข เป็นผู้ที่เชื่อมั่นในกรรมดีกรรมชั่ว จะทำให้ผู้นั้น ๆ ดำรงชีวิตอยู่ ก็จะดำรงชีวิตอยู่ในคุณงามความดี ด้วยความมั่นใจ แม้วางขันธุ์ ก็วางขันธุ์อย่างไม่หวั่นไหวต่อสิ่งใด จะพากเพียรทำความดี พระพุทธเจ้ายืนยันว่า สิ่งที่ทำให้ผลตลอดเวลากับชีวิตของคนเกิดจากการกระทำทั้งหมด

ในพระไตรปิฎก เล่มที่ 37 ข้อ 1698 พระพุทธเจ้าได้ตรัสว่า “เราไม่กล่าวความที่กรรม (คือการกระทำ) ทางกายวาจาใจ อันเป็นไปด้วยสัญเจตนา (คือ ความจงใจ) ที่บุคคลทำแล้ว สะสมแล้ว จะสิ้นสุดไป เพราะมิได้เสียผล” แปลว่า ไม่มีการกระทำใด ที่จะไม่ได้รับผล นี่คือนิยามที่พระพุทธเจ้ายืนยัน ไม่มีการกระทำใดที่จะไม่ส่งผลต่อชีวิต ทุกการกระทำ สิ่งที่เราทำอยู่ สิ่งที่เราทำอยู่ คือสิ่งที่ผู้นั้นทำมาทั้งหมด นี่คือนิยามยืนยันของพระพุทธเจ้า แล้วพระพุทธเจ้าก็ตรัสว่า “แต่กรรมนั้นแล การกระทำนั้น จะให้ผลในภพภูมิต่างๆ คือในภพนี้ชาตินี้ หรือในภพถัดไป หรือในภพอื่นสืบ ๆ ไป” ดังนั้น พระพุทธเจ้ายืนยันว่า การกระทำทั้งหมด ที่ทำความดีความชั่วในชาตินี้ ให้ผลกับชีวิตของเราเองครั้งหนึ่งเท่านั้นเอง ไม่ได้ให้ทั้งหมด อีกครั้งหนึ่ง จะให้ผลในชาติอื่น ๆ สืบไป ชดต่อไป ๆ แต่ไม่ได้ให้ผลทั้งหมด

สังเกตใหม่ว่าเราก็ทำความดี บางทีเราก็ตรวจสอบว่าเราก็ทำดีเยอะอยู่ แต่สังเกตใหม่ว่า เราไม่ได้รับความดีสมเท่ากับที่เราทำ สังเกตใหม่ครับ ไม่เท่านั้น ผมสังเกต ผมดูทุกคนนะ แต่ละท่านที่ทำความดี ไม่ได้ได้รับความดีเท่ากับที่ได้ทำมา ได้รับบางส่วนเท่านั้น นัยยะเดียวกัน ชั่วหลายอันเลยที่เราทำมา ที่เราตรวจสอบ ถ้าเราได้รับทั้งหมดเท่ากับที่เราได้ทำมา รับไม่ไหว ในชาตินี้ก็อันแล้ว หรือหลาย ๆ คน ทำชั่วก็ไม่ได้รับผล เขาไม่ได้รับผลทั้งหมด เขาก็ได้รับส่วนหนึ่ง แต่ก็ไม่ได้อธิบายความว่าเขาจะไม่ได้รับสิ่งที่ไม่ดี ก็ได้รับอยู่ หรือสิ่งดี ๆ ที่เขาทำไป ก็ไม่ใช่ว่าเขาไม่ได้รับ จริง ๆ เขาก็ได้รับอยู่ แต่ไม่ได้รับทั้งหมด พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า คนเราไม่ได้รับดีรับชั่วทั้งหมดหรือในชาตินี้ ได้รับชดหนึ่งเท่านั้น แต่จะไปได้รับอีกชดหนึ่งในชาติต่อไป ชาติต่อไป และชาติอื่น ๆ สืบไป แสดงว่า สิ่งที่เราทำอยู่ ณ ปัจจุบัน คือ การกระทำส่วนหนึ่งในปัจจุบัน ในชาติปัจจุบันคือการกระทำส่วนหนึ่งเท่านั้น และการกระทำส่วนหนึ่งในอดีต เพราะการกระทำส่วนหนึ่งในปัจจุบัน จะให้ผลส่วนหนึ่งในปัจจุบัน และจะให้ผลต่อ ๆ ไปอีก ดังนั้นการกระทำในอดีต ก็จะให้ผลในอดีตส่วนหนึ่ง ชาติต่อมาก็ให้ผลอีกส่วนหนึ่ง ชาติต่อมาก็ให้ผลอีกส่วนหนึ่ง ชาตินี้ก็ให้ผลอีกส่วนหนึ่ง ถ้าให้ชาตินี้ไม่หมด เขาก็ให้ผลในชาติอื่น ๆ สืบไป แสดงว่าสิ่งที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ ในพระไตรปิฎก เล่มที่ 37 ข้อ 1698 นี้ คือ สิ่งที่มีมนุษย์รับอยู่ในชาติปัจจุบัน คือส่วนหนึ่งในอดีต กับส่วนหนึ่งในปัจจุบันรวมกัน นี่เป็นสัจจะตลอดกาลนาน

ผู้ที่เข้าใจสิ่งนี้จะไม่น้อยใจ โดยเฉพาะคนดี คนดีที่ไม่เข้าใจสิ่งนี้จะไม่น้อยใจ น้อยใจว่าทำดีตั้งมากมายทำไมได้แค่นี้เอง ทำดีตั้งมากมายทำไมได้แค่นี้เอง แต่ผู้ที่เข้าใจสิ่งนี้จะไม่น้อยใจ เพราะทุกคนเหมือนกันหมด ก็เพราะเขาแบ่งให้ส่วนหนึ่งได้ในชาตินี้ และอีกส่วนหนึ่งในชาติอื่น ๆ สืบไป ยิ่งทำความดีแล้วได้รับสิ่งเลวร้ายยิ่งทุกข์หนักเลย เพราะอะไร ทำความดีทำไมได้รับสิ่งเลวร้าย ๆ ทราบไหมว่าทำไมเป็นสิ่งเลวร้าย เป็นสิ่งเลวร้ายจากการทำดีหรือไม่ครับ ไม่ใช่เป็นสิ่งเลวร้ายจากการทำดี แต่เกิดจากสิ่งเลวร้ายที่ได้ทำมาแต่ในชาติปางไหน ๆ

แม้แต่พระพุทธเจ้าเอง ท่านทำแต่ความดีทั้งหมดเลย ไม่ได้ทำชั่วเลย ตอนที่ท่านเป็นพระพุทธเจ้า ท่านยังได้รับสิ่งเลวร้าย เทวดาตกลงหินทับข้าง นางจิญจมาณวิกาว่าร้ายข้าง ท่านบอกว่าเกิดจากการทำไม่ดีของท่าน ที่เคยพลาดทำมาแต่ปางที่ยังไม่รู้ธรรมะ เพราะฉะนั้น อย่าคิดว่าคนดีจะไม่ได้รับสิ่งที่เลวร้าย คนดีก็ต้องได้รับสิ่งเลวร้าย แต่ไม่ได้เกิดจากการทำดี แต่เกิดจากสิ่งเลวร้ายที่ได้พลาดทำมาแต่ปางไหน ๆ แล้วก็หมดไป และก็ได้รับน้อยกว่าที่ทำมาด้วย เพราะมีดีที่ลดไว้รับแล้วก็หมดไป ก็จะ โชคดีขึ้น ในส่วนของคนที่ไม่ดี ก็นัยยะเดียวกัน แต่คนไม่ดีจะประมาท เพราะทำไม่ดีตั้งมากมาย ทำไมโดนแค่นี้ ก็จะประมาทกับสิ่งที่ทำไม่ดี มากขึ้น ๆ แล้วเมื่อได้รับสิ่งที่ไม่ดี ก็จะได้รับสิ่งไม่ดีหนัก ได้รับทรมานหนัก นั่นเป็นความโชคร้ายของคนที่ไม่ดี

ชีวิตมนุษย์ พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในนิยาม 5 ว่า ชีวิตมนุษย์ เกิดมาจากการพัฒนาของอตุ วัตถุและพลังงาน เคลื่อนสังเคราะห์กันด้วยหลักสมมูลร้อนเย็น แล้วพัฒนามาเป็นพืชนิยาม คือ เป็นพืช แล้วพัฒนาต่อไปเป็นสัตว์ พัฒนาต่อไปเป็นคน จิตวิญญาณของคน หรือความรู้สึกนึกคิดของคน นั้น มองไม่เห็น พระพุทธเจ้าตรัสว่า อสรีรัง (ไม่มีรูปร่าง) อนิทัสสนัง (มองไม่เห็น) ทูรังคมัง (ไปได้ไกล) อนันตัง (ไม่มีที่สิ้นสุด) มองไม่เห็นแต่ไปได้ไกล ไม่มีที่สิ้นสุด แสดงว่าจิตวิญญาณ คือ คลื่นแม่เหล็ก

นักฟิสิกส์ พบว่า ในมหจักรวาลนี้ ทุกอย่างเป็นคลื่นแม่เหล็กทั้งหมด คลื่นแม่เหล็ก มีสองแบบ นักฟิสิกส์ พบว่า ถ้าวัตถุทุกอย่างแตกสลายจะกลายเป็นคลื่นแม่เหล็กทั้งหมด แล้วคลื่นแม่เหล็กมารวมกันจะเป็นวัตถุ วัตถุแตกสลายจะกลายเป็นพลังงาน พลังงานคือคลื่นแม่เหล็ก แล้วเมื่อมารวมกันจะเป็นวัตถุ มันจะแปร ไปแปรมาแบบนี้ ฉะนั้นจิตวิญญาณเป็นคลื่นแม่เหล็ก แห่งชีวิต แล้วพระพุทธเจ้าพบว่า คลื่นแม่เหล็กที่พัฒนามาเป็นลำดับ คลื่นแม่เหล็กแห่งชีวิตนี้ เขามีความพิเศษ คือ เมื่อคิดพูดทำสิ่งใดก็ตาม เขาจะเป็นคลื่นแม่เหล็กแห่งสิ่งดีสิ่งไม่ดี ตามที่เราคิดพูดทำนั้น มันจะกลายเป็นคลื่นแม่เหล็กนั้นทันที แล้วมันจะตกผลึกเป็นพลังที่เรียกว่า “วิบาก” วิบากเป็นพลังที่สร้างผล พระพุทธเจ้าพบว่า พลังตัวนี้ ที่สร้างผลทุกอย่างให้กับชีวิต แล้วพลังตัวนี้

เป็นคลื่นแม่เหล็ก เขาจึงสามารถดูดดึงทุกอย่างในมหจักรวาลมาให้คนผู้นั้น ๆ มาได้ทั้งหมด
แม้ว่าจะเป็นสิ่งดีหรือสิ่งร้ายตามที่ผู้นั้นทำ

เจริญธรรม ตำนิกดี มีภัย ไร้ทุกข์

ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

